

Zdravá škola

škola podporující zdraví

- Koncepce, která vstoupila do povědomí české pedagogické veřejnosti v rozmezí let 1991 – 1993
- jako jedna z alternativních edukačních možností prošla do současnosti určitým vývojem:
 - ztratila některé ze znaků výlučnosti,
 - modifikovala se do specifických modulů aplikovatelných na jednotlivých stupních školního vzdělání, včetně mateřské školy.
- Podstatou projektu je vytvoření zdravého prostředí v našich školách a výchova dětí ke zdravým životním návykům a zdraví podporujícímu chování.

- Autoři projektu chápou školu „nejen jako místo pro vzdělávání, ale zároveň jako jedno z prostředí pro podporu zdraví a šíření myšlenek zdravého života.
- Smyslem vytvoření sítě zdravých škol je postupné naplňování vize, podle níž má každé dítě a každý mladý člověk v Evropě právo být vzděláván ve škole podporující zdraví“ (Svobodová, 2004, str. 72).

- Současná podoba projektu Zdravá škola se opírá o tři pilíře:
 - pohodu prostředí,
 - zdravé učení,
 - otevřené partnerství.

(Vychází z komplexní definice zdraví jako stavu psychické, fyzické a sociální pohody.)

- Každé z těchto tří základních východisek je blíže konkretizováno prostřednictvím zásad, které specifikují stěžejní tendence v rámci těchto východisek:

- **Pohoda věcného prostředí** (prostředí školy, tříd a dalších učebních prostor školy má být vybaveno tak, aby splňovalo požadavky účelnosti, estetičnosti, bezpečí a hygieny a aby bylo přístupné, podnětné a funkční).
- **Pohoda sociálního prostředí** (spočívá v humanistických postojích jednoho k druhému, ve vytváření pozitivního klimatu školy, v podpoře otevřené komunikace a vstřícnosti, úcty, důvěry, snášenlivosti, trpělivosti a ochoty pomoci).
- **Pohoda organizačního prostředí** (předpokládá, že organizace činnosti ve škole je v souladu s požadavky režimu dne, střídání práce a odpočinku, zdravé výživy a aktivního pohybu dětí a učitelů).

- **Smysluplnost** (předpokládá praktickou využitelnost toho, co se děti naučí, změnu metod výchovně vzdělávací práce; při vyučování jsou respektovány zkušenosti dětí a jejich zájmy a je kladem důraz na autentické a prožitkové učení).
- **Možnost výběru, přiměřenost** (předpokládá možnost zvládnout základní i rozšiřující učivo způsoby odpovídajícími typu inteligence a osobnosti žáka; učivo je přiměřené věku žáka a vyvážené z hlediska poměru rozumové, citové a sociální výchovy).

- **Spoluúčast a spolupráce** (předpokládá používání metod a forem výuky, které nabízejí využití demokratických principů, efektivní kooperace a spoluúčasti dětí, rozvíjení kontaktů s dalšími sociálními a odbornými partnery – rodiči, představiteli veřejné správy a zástupci dalších na výchově participujících institucí).
- **Motivující hodnocení** (předpokládá dostatek údajů o tom, jak se žákům daří uskutečňovat vlastní rozvoj v podobě zpětné vazby, ocenění a podpory; vytvářením nekonkurenčního a nesoutěžního prostředí se snažit o posílení dětské sebedůvěry, samostatnosti, odpovědnosti a nezávislosti na vnější autoritě).

- **Škola – model demokratického společenství**
(předpokládá změnu hierarchicky uspořádaných vztahů ve vztahy partnerské, které umožňují zážitek demokratického života nejdříve uvnitř, ale později také vně školy).
- **Škola jako kulturní a vzdělávací středisko obce**
(předpokládá otevření se navenek vůči veřejnosti včetně partnerského vztahu vůči podnikům, organizacím, službám a úřadům v lokálním rozsahu)

(dále viz Svobodová, 2004, str. 75 – 79; Havlíková, 1998).

Srovnání východisek „Zdravé školy“ s koncepcí RVPZV

→ oba dokumenty směřují ke stejným cílům, ale každý se vyznačuje specifickou edukační strategií:

- V projektu „Zdravá škola“ je **zdraví ve své fyzické, psychické a sociální dimenzi** deklarováno jako hlavní a dominantní cíl. To se promítá ve výchovných i vzdělávacích aspektech celého projektu, přičemž výchovné zřetele zde mají prioritu.
- RVP ZV je programem komplexnějším a ucelenějším (ve smyslu vyváženosti vzdělávacích a výchovných dimenzí). RVP ZV je celostátně realizovaný edukační program s legislativně a institucionálně zabezpečenou podporou.
- Projekt „Zdravá škola“, který byl v době svého vzniku přijímán spíše jako jedna z alternativních edukačních možností, v mnohém inspiroval tvůrce RVP.

- Problematika zdravého rozvoje žáka se prolíná v RVP v jeho kurikulárním zakotvení, klíčových kompetencích, vzdělávacích oblastech, průřezových tématech a v dalších doprovodných edukačních prostředcích tohoto koncepčního východiska pro reformu českého základního školství.
- V obou těchto dokumentech („Zdravá škola“ a RVP ZV) se promítá globální strategie Světové zdravotnické organizace (World health organization), která pod názvem Zdraví 21 (Health 21) deklarovala dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva (dále viz Holčík, 2004).

Literatura:

- HAVLÍNOVÁ, M. et al. *Program podpory zdraví ve škole*. Praha: Portál, 1998.
- SVOBODOVÁ, J. Projekt Zdravá škola – škola podporující zdraví. In STŘELEC, S. (ed.) *Studie z teorie a metodiky výchovy I*. Brno: MSD, 2004, s. 70 – 81.
- HOLČÍK, J. Základ evropské zdravotní politiky a výchovy ke zdraví. In Řehulka, E., Řehulková, O. *Učitelé a zdraví 6*. Brno: Nakl. Pavel Křepelka, 2004. ISBN 80-902653-9-4.